

Verhandeling over een aanmerkelijke been-uitwas aan de onderkaak

<https://hdl.handle.net/1874/210864>

VERHANDELING

OVER EEN AANMERKELIJK

B E E N - U I T W A S

AAN DE ONDERKAAK,

DOOR

P. K O N I N G,

PROSECTOR AAN 'SRIJKS HOOGESCHOOL TE UTRECHT.

VERHANDELING

OVER EEN AANMERKELIJK

B E E N - U I T W A S

AAN DE ONDERKAAK,

DOOR

P. K O N I N G,

PROSECTOR AAN 'SRIJKS HOOGESCHOOL TE UTRECHT.

Geen been is er mogelijk in het menschelijke ligchaam, dat in den gezonden staat, door alle leeftijden heen, meer veranderingen ondergaat, dan de onderkaak. Wil men zich hier van een regt denkbeeld vormen, dan moet men dit been vooral in drie onderscheidene tijdperken beschouwen.

- 1°. In jonge kinderen.
- 2°. In reeds volwasfene personen; en eindelijk
- 3°. In hoogbejaarden.

In jonge kinderen, bij welke nog geene tanden, veel minder kiezen zichtbaar zijn, bestaat de onderkaak uit twee stukken, welke in het midden door een vlies, eenigzins kraakbeenig, aan een gehecht worden. Dit vlies of zoogenaamd kraakbeen verdwijnt vervolgens geheel, en verandert in eene vaste beenlaag, waar door de geheele onderkaak, alsdan maar uit één been

A

fchijnt

schijnt gemaakt te zijn, zoodat er aan de buitenste en binnenste oppervlakte een zeker merkteeken overblijft, waaruit alleen maar blijkt, wáár de gewezen scheiding te vinden is geweest: welk merkteeken dan tot in den hoogen ouderdom kenbaar blijft.

In deze onderkaak van jonge kinderen liggen nu, gelijk men weet, grondbeginselen der tanden en kiezen binnen in den onderrand van het been, ieder in een bijzonder vakje besloten, waarin zij door een zeer vaatrijk vlies omgeven worden.

In den middelbaren leeftijd, bij volwassenen, vindt men de onderkaak geheel anders gesteld, inzonderheid wanneer men dit been beschouwt in zulk eene volmaaktheid, dat er nog geen tand, of kies door eenig toeval uit hetzelfde verloren is. Dan immers moet de onderkaak beschouwd worden als een eenig been, bijna de helft hooger, dan het in de eerste jeugd was, en de geheele beenlaag, die de tanden en kiezen bevat, als een nieuw aangegroeid ligchaam, in hetwelk ieder tand en kies, aan zijn wortel in zijn eigen kas besloten is; terwijl de onderste rand der onderkaak, in welker holte te voren de zaden der tanden en kiezen geplaatst waren, nu ook in een vast beenstuk veranderd is.

Wanneer men eindelijk de onderkaak in hoogbejaarde menschen beschouwt, ziet men het bovenste verbrede gedeelte, hetgeen de tanden en kiezen, in onderscheidene vakjes geplaatst, bevattede, in het geheel niet meer; tanden en kiezen zijn of van zelve los geworden en uitgevallen, of door de geweldige bewerking van uittrekking verloren geraakt; de tandkassen zijn geheel vernietigd; de bovenrand der kaak is somtijds rond, somtijds ook wel van eenen scherpen rand voorzien, volmaakt gesloten en toegegroeid, niet nalatende het minste overblijvende merkteeken der plaats, waarin te voren de tanden en kiezen, zoo luisterrijk en vast in hunne vakjes besloten, praalden.

De onderkaak is voorts, gelijk als alle andere beenderen van het ligchaam, overtogen met een beenvlies, hetwelk ook hier tot hetzelfde einde bestemd is,

is, als bij de andere beenderen. In dit vlies hechten zich vele spieren vast, en vooral de zulke, die dienen moeten, om dit bewegelijke been tegen de onbewegelijke beenderen der bovenkaak aan te voeren. Alle deze kaauspieren bezitten door de aanhoudende oefening veel kracht, die zichtbaar is in het verbreken van zeer harde lichamen tusschen de tanden en kiezen, als mede in het vermogen, hetgeen sommige menschen bezitten, om zware gewigten met de tanden te kunnen opheffen. Zulk eene uitoefening van kracht kan echter ligtelijk nadeelige gevolgen hebben, niet alleen in het beschadigen der tanden, waardoor deze spoedig aan beenbederf worden blootgesteld, en de onlijdelijkste pijnen aan de lijdens veroorzaken, maar zelfs in enkele gevallen tot verbreking der onderkaak aanleiding geven, zoo als uit de volgende merkwaardige waarneming zal blijken, welke ons ook te gelijker tijd leert, welke eene groote verandering van gedaante dit been in den ziekelijken toestand kan ondergaan.

Den 12den Augustus des jaars 1811 werd ik door den Hoogleeraar J. BLEU-LAND verzocht, de heilkundige behandeling op mij te nemen van een' lijder, die zijn E. H. G. geraadpleegd had over een aanmerkelijk gebrek aan den mond: aan welk verzoek ik gaarne wilde voldoen, zoo om de zeldzaamheid van het gebrek, als om het voor mij vereerend vertrouwen van mijnen geachten leermeester.

De lijder genaamd A. V. D. B. was een daglooner, 44 jaren oud, van een gezond lichaamsgestel, sedert lang laborerende aan een buitengewoon groot gezwel, ter linkerzijde van het aangezicht, hetwelk aan de voorzijde van het oor eenen aanvang nam, en tot op de borst nederhing (zoo als men uit de eerste afbeelding, die naar het leven vervaardigd is, zien kan). De opening van den mond was, door de aanmerkelijke zwelling, naar de rechter zijde gedrukt, stond meestal open, zoo dat het speeksel, hetwelk in eene groote hoeveelheid werd afgescheiden, tegenwillig uitvloede; ook de spraak was zeer belemmerd, nochtans verstaanbaar.

Naar

Naar de oorzaken van dit gebrek onderzoekende, gaf de lijder hier van het volgend verflag.

In het jaar 1801 werkte hij in eene lakmoes fabriek: op eenen morgen, wegens de vele bezigheden, zeer overhaast wordende, zoodat hem de noodige tijd ontbrak tot het behoorlijk nuttigen van zijn ontbijt, uit eene korst roggenbrood bestaande, was hij genoodzaakt hetzelfde al werkende te gebruiken. Hongerig zijnde, beet hij dus met veel geweld op deze korst, waarop hij eene knap in de onderkaak, aan de linker zijde, gevoelde, die hem noodzaakte, met het eten uit te scheiden, terwijl het bloed hem wel twee uren lang uit den mond vloodte.

Na het ophouden der bloeding kreeg hij eene hevige pijn en zwelling, ter plaats waar hij de knap ontwaard had.

Hij spoelde den mond met azijn en water, en verrigtte hier mede nog twee dagen zijn werk, gedurende welken tijd hij vele pijnen leed, en niet dan vloeibaar voedsel tot zich konde nemen.

Op den derden dag de smerten niet langer kunnende verduren, besloot hij eenen heelmeester hier over te raadplegen, die, zonder veel naar de oorzaken te vragen, noch ook te onderzoeken, in hoe verre de onderkaak beledigd was, het noodig oordeelde, vier kiezen, die eenigzins uit hare plaats geweken waren, te moeten uittrekken. Gewillig onderwierp zich onze lijder aan deze kunstbewerking, doch verklaarde mij nog met tranen in de oogen, nooit smertelijker oogenblik in zijn leven doorgestaan te hebben, dan bij het uittrekken dezer kiezen, welke hij mij vertoonde, en die alle zonder eenig gebrek waren. Na deze operatie loosde hij veel bloed uit den mond, welke bloeding niet dan na verloop van zes uren ophield, in weerwil van het herhaald spoelen met azijn en water; doch de pijnen hielden in hevigheid aan, en bleven ongeveer nog drie maanden bij, en wel zoo, dat hij gedurende al dien tijd niets dan vloeibaar voedsel in den mond konde verdragen.

Na

Na verloop van een jaar bespeurde de lijder eene dikte, tegen den binnenrand van de onderkaak, ter plaatse, waar hij te voren de knap gevoeld had. Geen merkelyken hinder hier van hebbende, verzuimde hij deze, tot dat zij eindelijk, na verloop van twee en een half jaar, duidelyk in grootte toenam. Zich op dezen tijd eindelijk hier over verontrustende, zocht hij raad bij zynen gewonen heelmester, die hem hiertegen middelen toediende, het gebrek voor een vleesch- of kliergezwel aanzierende. Daar deze middelen geene beterfchap aanbragten, en het gezwel meer en meer in grootte toenam, begaf zich de lijder onder de behandeling van andere heelkundigen, doch even vruchteloos, tot hij eindelijk op voorgemelden tijd onder mijne behandeling kwam.

Op het uiterlijk gevoel was het gebrek zeer zacht, de vochtgolving duidelyk voelbaar, de huid, die hetzelfde bedekte, zeer ongelijk gekleurd; aan het bovenste gedeelte natuurlyk, op het midden hoog rood, en aan het onderste meer of min wankleurig, als naar beginfelen van *gangraena* gelijkende; de opperhuid scheidde zich af, en de lijder had hevige pijn aan het gezwel, doch was overigens redelyk.

De toestand van het gebrek kwam ons zeer ongunstig voor, en daar wij voor eene spoedige versterfing vreesden, achtten wij het hoogst noodig, versterfing tegengaande middelen aan te wenden, hetgeen dan ook geschiedde en den geheelen dag vlijtig werd voortgezet.

De Hoogleeraar BLEULAND bezocht den volgende dag met mij den lijder, diende hem, tot behoud der krachten en verbetering der vochten, de noodige inwendige geneesmiddelen toe, vond het uitwendige door mij aangewende *decoctum salicis albi cum spiritu vini camphorato* zeer goed, en oordeelde dat hier mede voortgegaan moest worden.

Er werd dus eenige dagen met deze behandeling vol gehouden, en de toestand des lijders werd hier bij iets beter, totdat ik, in den nacht van den 21sten Augustus, dus negen dagen na mijn eerste bezoek, verzocht werd, spoedig bij den lijder te komen, daar zich eene hevige bloeding uit

het gebrek had opgedaan en men voor zijn leven vreesde, zoo deze niet werd tegengegaan.

Bij hem komende, vond ik hem liggen op den grond, houdende een dik compres tegen het gebrek. Hij was buiten kennis, doods bleek en koud; de pols was nauwelijks voelbaar; zijne kleederen waren nat en doortrokken van bloederig vocht, dat plotfeling door eene kleine opening uit het gezwel gevloeid was. Het gebrek onderzoekende, vond ik deze opening ter plaatse, waar men in den beginne voor versterving had gevreesd.

Het gezwel was hier door aanmerkelijk in grootte verminderd, en men gevoelde nu, in plaats van eene bolle zwellung, een ongelijk en zeer hard gezwel, het welke alle teekenen had van met eene uitgestorte beenstof te zijn opgevuld, hetwelk mij in het eerst vreemd voorkwam, daar ik, vóór het wegvloeijen van het bloedig vocht, zeer weinig van deze nu duidelijk voelbare beenstof, had kunnen ontwaren.

Terstond was ik op een behoorlijk verband bedacht, hetwelk ik spoedig vervaardigde en aanlegde, waardoor de uitvloeiing van vocht dan ook ophield.

Daarna hielp ik den lijder te bed; langzamerhand kwam hij weder tot zich zelve. Ik diende hem iets tot opwekking en verfrisfching toe en beval stilte en rust.

Den 22sten den lijder 's morgens bezoekende, vond ik hem iets beter. Na de ontlasting van het bloederig vocht was hij zeer onrustig geweest; de pols was klein, maar regelmatig; hij was minder dorstig en had weinig pijn.

Op den middag maakte ik, in tegenwoordigheid van den Hoogleeraar BLEULAND het verband los; er ontlastten zich weder ruim acht oncen van een dergelijk vocht als des nachts, na dit ontlast te hebben, verzorgde ik de opening, en legde hier over compresen, met het hier boven genoemde afkooksel bevogtigd, om daar door den verderen voortgang der versterving tegen te gaan.

Tegen den avond was de lijder redelijk, hij had 's middags nog iets gebruikt, en ging vlijtig voort met het inwendig gebruik van den koortsbast, hem door genoemden Hoogleeraar voorgescreven.

Den 23sten was de lijder 's morgens vrij wel, 's nachts had hij goed gerust; hij had bijna geene koorts en geen pijn van aanbelang; ook de eetlust was redelijk en de stoelgang had geregeld dagelijks plaats.

Bij de verandering van het verband ontlastte zich weder eene groote hoeveelheid vochts, hetwelk minder bloederig dan te voren, met etterstof vermengd en met eenen onaangenaamen reuk vergezeld was.

Den 24sten 's morgens was de lijder wel, doch zwak; hij hield bijna den geheelen dag het bed: er was geene koorts; de ontlasting van vocht veel minder, meer gebonden, naar etter gelijkende en met zeer weinig bloederig vocht vermengd.

Den 25sten 's morgens gevoelde hij zich allezins wel; het verband los makende, was de uitvloed van vocht nog minder, dan den vorigen dag. Na alles in den omtrek gezuiverd te hebben, was ik zeer verlangende, dit gezwel inwendig te onderzoeken, te meer daar deszelfs onderste breede gedeelte veel verminderd, doch het bovenste in dezelfde grootte gebleven was.

Bij het onderzoek, dat, wegens de veelvuldige uitzettingen der na bij gelegene aderen, zeer voorzigtig moest geschieden, bleef de sonde, door de aan het onderste gedeelte aanwezige opening ingebracht, op de hoogte van den tandboog der bovenkaak staan, en kon volstrekt niet verder gebragt worden.

Uitwendig gevoelde men in dit bovenste gedeelte opzettingen en vochtgolving; het schein dus, dat dit gezwel door een middenshot in twee bijzondere holten gescheiden was.

Den 26sten en 27sten was de lijder wel, zonder koorts, de ontlasting uit het gezwel gelijk den vorigen dag, eenigzins meer gebonden, doch niet zonder reuk.

B e

Den

Den 28sten ontlastte zich, bij het verband, wederom eene aanmerkelijke hoeveelheid bloederig vocht, uit het bovenste gedeelte van het gezwel voortkomende, en zeker door eene kleine opening in voornoemd middenshot uitvloeiende:

Deze ontlasting van vocht, even bloederig als in den beginne, en met eene kwaade lucht bedeed, bleef in dezelfde hoeveelheid eenige dagen voortduren: wij oordeelden het derhalve noodzakelijk, zacht zamentrekkende en tevens bederfwerende inspuitingen in het werk te stellen, en uitwendig dergelijke omflagen aan te wenden; ook inwendig gebruikte de lijder op den duur dezelfde geneesmiddelen.

Eindelijk op den 16den September verzocht ik den Hoogleeraar BLEU-
LAND, den lijder nogmaals met mij te bezoeken, en stelde zijn Edele het zetten eener feton of haarfnoer voor; welke ik voornemens was door de onderste opening in te brengen, of tot boven in het gezwel te laten doorgaan, ten einde daar door de opening in het middenshot te blijven houden, en den lijder van vele pijnen, welke sedert de nieuwe ophooping van stof in het bovenste gedeelte wederom aanmerkelijk vermeerderd waren, te ontheffen; zijn Edele keurde mijn voornemen goed, en raadde tevens voor het overige met de in- en uitwendige behandeling op dezelfde wijze te blijven voortgaan, verzoekende terstond verwittigd te worden, bijaldien zich eenig bedenkelijk toeval mogt opdoen.

Daar de lijder den 18den September 's morgens niet zeer pijnlijk was, besloot ik, met behulp van den Heer BROERS, Student in de Geneeskunde aan deze Hoogeschool, tot het zetten van den feton.

Den lijder behoorlijk geplaatst hebbende, bragt ik de fetonnaald in de onderste opening, voerde dezelve door het middenshot in de bovenste holte, en eindelijk door de huid aan het bovenste gedeelte des gezwels.

Na het doorhalen der naald ontlastte zich eene groote hoeveelheid vocht uit de onderste opening, hetwelk uit de bovenste holte kwam. De draad van de naald ontdaan zijnde, bevestigde ik dezelve met een kleefpleister op de wang.

Kort:

Kort daarop was de lijdcr in het bovenste gedeelte van het gezwel minder pijnlijk, daar de spanning nu door de ruime vochtontlasting was weggenomen.

Den 19 'smorgens den lijdcr bezoekende, vond ik hem verheugd over zijnen kalmen toestand; de uitvloeiing van vocht was minder, meer naar etter gelijkende, doch nog altoos van eenen kwaden reuk. Ik floot den seton een weinig aan, hem vervolgens verbonden hebbende, verliet ik hem tot 's avonds, wanneer ik hem minder opgeruimd vond, daar hij den geheelen dag, waarschijnlijk door den sterker aangehaalde seton-draad, schietende pijnen in het gebrek gevoeld had; het gezwel was rood en heet op het aanraken, en de lijdcr koortfig.

Den volgenden morgen vond ik hem nog koortfig; het verband afnemende, was het gezwel niet grooter, maar vaster op het aanraken; er vloeide een weinig gebonden etter uit de onderste opening. Na dit alles wel gezuiverd te hebben, liet ik den seton-draad onaangeroerd en verbond de opening met eene etterbevorderende zalf.

Den 21sten 'smorgens was de lijdcr minder koortfig, had den nacht rustig doorgebracht; er ontlastte eene goede hoeveelheid stof, de spanning en pijn in het gebrek waren minder.

Den 22sten en 23sten was de lijdcr bijna zonder koorts, de staat van het gebrek was beter, de verettering gematigd, ik maakte de draden der seton los en haalde dezelve voorzigtig een weinig door. Met het verband ging ik op dezelfde wijze voort; ook inwendig gebruikte de lijdcr het te voren genoemde afkookfel van den koortsbast.

Van nu af aan haalde ik den seton dagelijks door, waardoor zich eene matige hoeveelheid etter ontlastte en het gezwel allengskens kleiner werd. De huid, die hier buitengewoon sterk was uitgerekt geweest, trok van dag tot dag in, en hechte zich vast op de beenmasse, welke het gezwel uitmaakte, zoodat alles hier voor onzen lijdcr gunstig stond. Den 25sten October was de verettering zeer weinig, de holten waren gesloten, de

huid van eene natuurlijke kleur, zoodat ik, met voorkennis van den Hoogleraar, den seton wegnam.

Van nu aan werd de lijder niet meer dagelijks door mij bezocht, omdat hij zich in staat gevoelde, het huis te verlaten en zijne gewone bezigheden langzamerhand weder te beginnen.

De twee nablijvende openingen van den seton veroorzaakten den lijder geen ongemak. De bovenste opening was in korten tijd, na het wegnemen des setons, geheeld, doch de onderste bleef open en hier uit ontlastte dagelijks een weinig vocht.

In het voorjaar van 1812 hervatte hij met moed zijne bezigheden, daar hij zich in alle deelen wel bevond; over het beengezwel droeg hij op den duur een zwarten doek of pleister, om hetzelfde voor het oog van anderen te bedekken en alle afgrijzing voor te komen.

Ruim één jaar mogt hij dezen goeden welstand genieten; gedurende al dien tijd gevoelde hij geens pijnen en hij verrigtte met lust en vreugde zijne bezigheden. Ook het eten ging redelijk, wanneer hij zijn voedsel fijn maakte, doch kaauwen konde hij niet.

In deze gunstige gesteldheid bleef hij tot in den winter van het jaar 1813, toen hij in de maand Januarij te voet naar een nabij gelegen dorp moest gaan. Onder weg gevoelde hij, dat de koude hem sterk aandeed, zijnde het een zeer kouden en door sterke mist tegelijk vochtigen dag, welke pijn en stramheid in de wang veroorzaakte; waarom hij zich naar huis spoedde.

Denzelfden avond, den 14den dier maand, werd ik geroepen; hij klaagde over hevige tintelende pijnen in de wang, was huiverig, lusteloos, koortsig en over zijne ongesteldheid zeer ter neder geslagen; terstond deed ik omflagen met het *aq. vegeto-mineralis* op de wang leggen, om daardoor eene te vrezene ontsteking voor te komen. Na rust en iets tot verwarming te hebben aanbevolen, verliet ik hem tot den volgenden morgen. Toen vond ik hem niet erger, hij had weinig koorts, doch geen eetlust en ook geen stoelgang, de wang was gezwollen, rood en zeer pijnlijk op het

aan-

aanraken. Ik liet met voorgeseld water voortgaan en verwittigde den Hoogleeraar BLEULAND van zijne ongesteldheid. Den volgenden morgen bezocht deze met mij den lijder en diende hem noodige middelen tot herstel der belette uitwaseming, gepaard met de eerste wegen zacht zuiverende toe, hetgeen ook van goed gevolg was. Immers het gestel van den lijder werd beter, doch de ontsteking in het gebrek wilde niet oplossen, maar na verloop van weinige dagen ging dezelve over tot verettering, zoodat op den 23sten Januarij reeds twee ettergezwollen in het onderste gedeelte van het gebrek zichtbaar waren; de lijder had veel pijn en bij afwisseling een weinig koorts, tot op den 4den Februarij; toen brak het grootste gezwel door, ontlastte eene groote hoeveelheid etterachtige stof met eenen kwaden reuk; nu werd de pijn allengskens minder, het andere gezwel brak op den 7den dier maand door, en was met dergelijke stof gevuld, als het eerste; de verettering bleef eenige dagen voortduren, hier door verzwakte de lijder zeer. Ik oordeelde het dus noodig uitwendig weder tot een sterk afkooksel van den witten willigen bast, bedeed met den camphor-brandewijn, mijne toevlugt te nemen, om de verettering en bedorven lucht zoo veel mogelijk tegen te gaan. Inwendig werd hem door voorgeselden Hoogleeraar de koortsbast voorgeschreven.

Zoo ging onze lijder voort, ik verbond hem twee malen daags, de koorts verliet hem niet, hij verzwakte van tijd tot tijd; in de maand Mei moest hij geheel het bed houden, vóór dien tijd was hij nog op gaande been in huis, maar zijn toestand werd hoe langer hoe meer bedenkelijk, totdat eindelijk het invallend warme weder veel nadeel aan het ongemak te weeg bragt, de verettering vermeerde, die nu met een' ondragelijken frank der ontlast worden de stoffe gepaard ging; eene uitteerende koorts voegde zich, door opslorping der scherpe etterstof, hier bij; eindelijk kwam er verfterving en de lijder bezweek op den 6den Julij 1813.

Na zijn overlijden werd mij door zijne naastbegaanden, als eene belooning voor mijne aangewende moeite en zorg, het openen van het lijk en het onderzoek des gebreks toegestaan.

Bij

Bij dit onderzoek bepaalde ik mij tot het hoofd; want, daar zich in de overige deelen des ligchaams geene bijzondere ziekelijke toevallen hadden opgedaan, liet ik dezelve onaangeroerd.

Na wegneming der algemeene bekleedselen zag men de zachte deelen, welke het gezwel uitmaakten, meerendeels *gegangaeneerd*. Eene groote hoeveelheid stinkende stoffe vloeide uit de holten van het gebrek. Dit alles gezuiverd zijnde, kon men den inwendigen toestand van deze ontaarding beter beschouwen, de linker zijde van de onderkaak was, zoo wel aan de buitenste als aan de binnenste oppervlakte, door eene aanzienlijke hoeveelheid uitgezette beenstof vergroot, welke zeer ongelijk verheven en met indrukfelen voorzien was. Deze verhevenheden waren doorweven met sterke vliezen, die veel toebagten tot het vormen der holten, waarin zich die groote hoeveelheid *ichoreus* vocht bevonden had; deze holten waren inwendig bedekt met eene kaasachtige korst; aan de voorzijde zijn dezelve niet diep, doch aan de buiten zijde vindt men eene aanmerkelijke,

Het eigenlijke been-uitwas begint van den hondstand der regter zijde, het kinstuk is zeer hol, de vier snijstanden zijn ongelijk in hetzelfde geplaatst, en deze waren bij het leven van den lijder reeds allen los, als mede de hondstand van de linker zijde, die nog in deze beenmasa behouden is.

Aan den bovenkant bij de gewrichtsholte van het slaapbeen gaat eene groote verhevenheid van beenstof onder den jukboog heen, welke bijna het geheel bovenkaaksbeen van dezelfde zijde vernierigd heeft, zoodat hier van geen spoor meerder over is gebleven, waartoe de herhaalde pogingen, die de lijder in het werk stelde om te kauen, wel het meest zullen toegebracht hebben.

Dit alles kan in de tweede en derde afbeelding gezien worden, welke na het oorspronkelijk stuk zijn vervaardigd.

Dit zoo zeldzaam en belangrijk *pathologiesch* stuk, door mij aan mijnen waardigen en zeer geachten leermeester, den Hoogleeraar J. BLEULAND, ter hand gesteld, berust nog in deszelfs zeer uitgebreide en aanzienlijke verza-

me-

meling, door Zijne Majesteit onzen Geëerbiedigden Koning, thans tot algemeen gebruik aan de Utrechtsche Hoogeschool gesteld.

Het verflag van den oorsprong der ziekte door den lijder gegeven doet ons denken, dat de onderkaak aan de linkerzijde door het geweldig bijten op eene harde korst roggenbrood eene *fractur* ondergaan heeft; ook de gemelde toevallen deden zulks vermoeden.

Wij kunnen immers hier niet anders dan aan eene buitengewone sterke uitoefening der spierkracht denken, die genoegzaam geweest is om het overigens gezonde been te breken. Immers hoe naauwkeurig wij ook den lijder ondervraagd hebben, zoo is ons niets voorgekomen van schrofuleuze, venerische of eenige andere scherpte, welke aan het beengestel eene tegen-natuurlijke broosheid zoude hebben kunnen mededeelen. De lijder was van zijne jeugd af aan, een gezond en sterk mensch geweest, en was, toen hij onder onze behandeling kwam, na zoo vele jaren van een pijnlijk lijden, nog sterk gespierd.

Wanneer wij de omstandigheden van dit geval nagaan, is het klaar, dat de behandeling van den eersten Heelmeester niet zeer voorzigtig was, daar hij zoo overhaast en zonder den lijder na de oorzaken van dien misstand der kiezen te vragen, bloot op het gezigt, besloot vier kiezen uit te trekken en dus geweld aan te doen, aan een deel, dat door voorafgegane oorzaak reeds zoo veel geleden had en zoo zeer pijnlijk was.

Het is ligt na te gaan, dat door deze kunstbewerking nog meerder onheilen voor den lijder moesten ontstaan, pijn, ontsteking en meerder verbreking moesten worden veroorzaakt, en dat dus de allerbeklagenswaardige toestand, waarin de lijder den tijd van twaalf jaren heeft doorgebracht, tot dat de dood een einde aan dat lijden maakte, grootendeels aan deze onberade behandeling moet toegeschreven worden.

Wat eindelijk onze behandeling aanbelangt, deze kon niet anders, dan op eene onderhoudende wijze worden ingerigt; het gebrek was te veel gevorderd, om eene andere geneeswijze te ondernemen, en het blijkt uit het

verder verloop van dit geval genoeg, dat wij aldus wezenlijke verbetering, en althans geen nadeel toegebracht hebben.

Wij zien hier ook weder duidelijk bevestigd, de gelukkige uitwerking van een seton in voortgelijke ongemakken, door welke aanwending de toestand van onzen lijder zoo zeer verbeterde, dat hij nog een jaar lang zijne gewone bezigheden verrigtte en mogelijk langer eene tamelijke gezondheid zoude genoten hebben, indien hij zich niet zoo onvoorzigtig, aan strenge winterkoude had blootgesteld, niettegenstaande men hem daar tegen sterk gewaarschuwd had.

Mogt dus dit voorbeeld, voor allen jonge Heelkundigen eene leer zijn, om zich de woorden van den beroemden D. VAN GESSCHER altoos voor den geest te stellen, daar hij in den aanvang van zijn verdienstelijk Heelkundig werk op pag. IV. zegt:

„Onderneem nimmer de behandeling eener ziekte, dan na dat gij u alvorens zoo veel mogelijk zij, verzekert hebt van deszelfs natuur, staat en oorzaken, enz.”

THE HUMAN SKULL AND ITS CONTENTS.

J. G. Cooper del. 1828

Fig. 1. — Dissection of the skull, showing the brain and its coverings.

Fig. 2. — Dissection of the skull, showing the brain and its coverings.